

[Holstein.]

i Regelen gaar ganske fri. Denne Vej er ikke farbar, hvis man ønsker at fri Nordslesvig ud af dets Gældbundethed. Den er kun egnet til at drage Landets egne sidste Kapitalreserver med ud i Hængedyndet. Man maa ikke tro, at Situationen er blevet bedre nu som Følge af Kronefaldet. Kronefaldet truer nemlig med at tørlægge Landsdelen for kontante Midler. Kronefaldet har gjort Sparerkredsene ængstelige. Man har den tyske Inflation i frisk Minde. Flugten fra Kronen over i andre Værdier vil ikke udeblive; men hverken Banker eller Sparekasser kan frigøre Kapitaler af Betydning. Kreditten er i det væsentlige frosset fast. En Udvej til Sanering, som uden at hidføre uoverkommelige Vanskeligheder lod sig benytte i Sønderjylland, fordi der her fra 1919 til 1925 kun forefandtes Inflationskroner, vilde det være at lade Staten, det danske Samfund, fremtidig udrede Rentedifferencen og Afdragsdifferencen mellem Pari- og Inflationskronen. De i Betragtning kommende Laan beløber sig i alt i de sønderjydske Lande til 400 Mill. Kr. Rentedifferencen ligger mellem $1\frac{1}{2}$ og 2 pCt.. Kreditforeningslaan forrentes saaledes med $4\frac{1}{2}$ pCt., og $4\frac{1}{2}$ pCt. svarer til en Papirrente paa 3, naar Laanet er optaget, da Kronen havde en Guldverdi af omkring 66 pCt. Rentedifferencen med tilhørende Afdragsdifferencen, $\frac{1}{3}$ af Beløbet, tør vel anslaas til at udgøre tilsammen ca. 10 Mill. Kr. aarlig. Det er dette Beløb, der mindst skal til, for at man kan bringe de sønderjydske Landsdele paa Fode, og Beløbet skal simpelt hen ydes i Form af Tilskud, ikke i Form af Laan. Det bør ikke udbetales til Laantagerne, men overføres direkte til Kreditforeninger, Banker og andre. Tilskuddet bør udredes, saa længe de valutapolitiske og erhvervspolitiske Forhold kræver saadanne Foranstaltninger, forhaabentlig kun 2—3 Aar. Udredelsen af et saadant Beløb vil have god Virkning baade finansielt, erhvervsøkonomisk og socialt. Det vil betyde Statens Beskyttelse af dem, som uforskyldt har faaet Byrden af, at oprindelige Inflationskroner blev til Parikroner, og det vil for vedkommende betyde en Spore til at klare sine øvrige Forpligtelser med god Villie og fast Ansvarfølelse. Mange af de Forstrækninger, Staten har ydet gennem Laanekasser og Hypoteklaanefond, vil den, hvis de nuværende Forhold bevares, aldrig faa at se mere. Det samme er Tilfældet med Laan til Haandværkere, Købmænd og andre. Men det er ingen god Sanering, at de Penge, Staten har ydet i Laan, uden

videre betragtes som Tilskud. Det er for en stor Del ogsaa andre end dem, der skulde have dem, der høster Fordel af disse Laan. I „Sønderjydske Aarbøger“ for 1931, Side 78, angiver Bankdirektør Hübbe de private Virksomheders Gæld til 363 Mill. Kr. og Amts- og Sognekommuners Gæld til 27 Mill. Kr., i alt 390 Mill. Kr. En Fordeling af Rentebyrden findes ikke angivet, men det kan neppe være meget forkert, naar Bankgælden forudsættes forrentet med ca. 6 pCt. Ifølge Bankdirektør Hübbe var der, inden Kronemønten blev indført, i Banker og Sparekasser i det gamle Land rejst i alt midlertidige Kronelaan i Form af Veksel-laan paa op imod 60 Mill. Kr. De fleste af disse Laan stiftedes i anden Halvdel af 1919. Stillingen er med andre Ord denne, at den sønderjydske Bonde i 6 Aars-Perioden fra 1919 til 1925 med fuldkommen Føje paadrog sig Gældsforpligtelser for at faa sin Bedrift paa Fode og føre den frem til en produktiv Ydeevne, svarende til det danske Landbrugs økonomiske Vilkaar og tekniske Udvikling og til Priskonjunkturer, hvis Fortsættelse i saa lang Tid, at det kunde blive muligt for ham at konsolidere sin Økonomi, han havde den fuldeste Ret til at regne med, og at han derefter i Perioden 1925—31, da alle hans berettigede Forventninger og Beregninger slog fejl som Følge af den danske Deflationspolitik, for at holde sig oppe i et Haab om, at der, naar han blot holdt ud, sluttelig paa ny vilde indfinde sig bedre Tider og Priskonjunkturer for hans Virksomhed, har maattet optage nye Laan, som han under de Vilkaar, han nu staar Ansigt til Ansigt med, er ude af Stand til at honorere, og som, saafremt ingen Konjunkturforbedring foreløbig indtræder, og saafremt den danske Regering afslaar at yde ham midlertidig Støtte udover et Aars Betaling af kommunale Ejendomsskatter og nogle Laanekasse- og Hypoteklaansforstrækninger, med fuldkommen Sikkerhed vil betyde hans endelig økonomiske og moralske Tilintetgørelse. Det er ikke ham, men Staten, der bærer Hovedskylden for hans Ulykke. Det er ikke først og fremmest hans, men den danske Stats økonomiske Dispositioner, der har været forføjede, og Staten, det er ikke Folket, Staten, det er Regeringen og Rigsdagen, Staten, det er os. Det var den danske Stat og danske Finansinstitutioner, som i Aarene efter Krigen ved deres økonomiske Politik nødvendiggjorde den sønderjydske Bondes Gældsdispositioner, og som, efter at den ærlige Krone var genindført, med deres